

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 363/2023-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Jany Laššákovej a Petra Molnára (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Mariánom Ďurinom, advokátom, Sibírska 4, Bratislava, proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 25 Sa 5/2020-83 z 27. mája 2021 a proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Ssk 29/2021 z 31. januára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. apríla 2023 domáha vyslovenia porušenia jeho základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 25 Sa 5/2020-83 z 27. mája 2021 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a rozsudkom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) sp. zn. 7 Ssk 29/2021 z 31. januára 2023 (ďalej len „napadnutý kasačný rozsudok“). Navrhuje napadnutý kasačný rozsudok zrušiť a vrátiť vec najvyššiemu správneému súdu na ďalšie konanie. Domáha sa, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ požiadal 14. novembra 2019 Sociálnu poisťovňu, ústredie (ďalej len „Sociálna poisťovňa“) o prepočítanie svojho starobného dôchodku bez bližšieho odôvodnenia. Neskôr doplnil, že štúdium na Vojenskej strednej odbornej škole v Martine (ďalej len „VSOŠ“) malo byť započítané už od 30. augusta 1972 až do 17. júla 1976

a že mu nebola započítaná samostatná zárobková činnosť od 1. januára 2004 do 15. októbra 2006. Rozhodnutím zo 16. decembra 2019 Sociálna poisťovňa zamietla žiadosť sťažovateľa o prepočítanie starobného dôchodku s odôvodnením, že zápočet období školskej dochádzky pred 1. januárom 2004 sa spravuje predpismi účinnými v danom období, ako aj školskými zákonmi. Podľa § 38 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) sa školský rok začínal zásadne 1. septembra a končil 31. augusta. Štúdium na strednej škole sa tak mohlo započítať až po skončení školského roka, v ktorom bola splnená povinná školská dochádzka, teda od 1. septembra 1972. Súbežné zhodnotenie doby štúdia a výkonu základnej vojenskej služby nebolo možné, pretože podľa § 60 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) sa obdobie, v ktorom má poistenec viacero dôchodkových poistení, započítava len raz. To isté platilo aj o súbehu obdobia zamestnania a samostatnej zárobkovej činnosti.

3. Proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne zo 16. decembra 2019 podal sťažovateľ odvolanie, ktorého podstatu tvorila polemika, či štúdium žiakov vojenských stredných škôl bolo vojenskou službou a či sa malo započítavať v I. alebo II. kategórii funkcií. Okrem toho žiadal započítať dvojnásobne aj dobu absolvovania kurzu trhania ženijnej munície. Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne rozhodnutím z 10. marca 2020 odvolanie sťažovateľa zamietol, stotožniac sa s odôvodnením prvostupňového rozhodnutia, na ktoré v celom rozsahu odkázal. Štúdium na VSOŠ nebolo možné podľa jeho názoru zhodnotiť v I. kategórii funkcií, pretože žiaci nevykonávali vojenskú službu. O tom svedčia aj smernice náčelníka kádrovej správy Ministerstva národnej obrany pre spracovanie výkazu, doba kategórií funkcií (pracovných kategórií) rozhodných pre realizáciu kádrových opatrení, zabezpečenie peňažnými dávkami podľa zákona o niektorých služobných pomeroch vojakov a pre sociálne zabezpečenie (vydané nariadením náčelníka štábu ČSLA č. 11 z 2. augusta 1985), podľa ktorých žiakom prijatým na VSOŠ vznikala branná povinnosť podľa Branného zákona č. 92/1949 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Branný zákon“), ako základná služba sa im však evidovali len 3. a 4. ročník štúdia. Štúdium v 1. a 2. ročníku sa tak týmto žiakom započítavalo ako príprava na povolanie v III. pracovnej kategórii. Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne uviedol, že rovnako nebolo sťažovateľovi možné zhodnotiť kurz trhania ženijnej munície z roku 1992, pretože toto obdobie už mu bolo raz zhodnotené ako služba vojaka z povolania.

4. Sťažovateľ sa správnu žalobou domáhal na krajskom súde preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne z 10. marca 2020, ktorým bolo odvolanie sťažovateľa zamietnuté a potvrdené prvostupňové rozhodnutie správneho orgánu.

5. Krajský súd správnu žalobu napadnutým rozsudkom zamietol.

6. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť, ktorú najvyšší správny súd napadnutým kasačným rozsudkom zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti podrobne uvádza skutočnosti, ktoré boli obsahom jednak správnej žaloby, ako i kasačnej sťažnosti, a v podstate pokračuje v nastolenej argumentačnej línii, pričom sám uvádza, že „... sa plne pridržiava aj textu kasačnej sťažnosti zo dňa 24. 06. 2021 a nemieni na ňom nič zmeniť, pretože odôvodnenie všeobecných súdov SR sú nedostatočné a nepresvedčivé, sústavne vydávané bez hĺbkového dokazovania a vypočúvania autentických svedkov...“.

8. Sťažovateľ uvádza, že správne súdy (a pred nimi správne orgány) v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepočítanie starobného dôchodku nesprávne posúdili obdobie štúdia sťažovateľa na VSOŠ v 1. a 2. ročníku ako prípravu na povolanie v III. pracovnej kategórii. Podľa jeho názoru mala byť celá doba štúdia na VSOŠ posudzovaná ako vojenská služba v I. kategórii funkcií. Zastáva názor, že správne orgány a súdy pri výpočte starobného dôchodku pochybili i v otázke započítania doby absolvovania kurzu trhania ženijnej munície, ktorá bola sťažovateľovi započítaná len raz, čo považuje za nesprávne.

9. Sťažovateľ uvádza, že žiadosť o štúdium na VSOŠ podpísali jeho rodičia, bez jeho súhlasu bol zaradený do oficiálnych vojenských štruktúr. Dostával rozkazy od vojenských veliteľov a tie musel ako mladistvý („vraj nevojak“) pod hrozbou disciplinárnych trestov prijať a plniť. Na VSOŠ boli porušované ľudské práva z dôvodu výkonu nútených prác a na žiakov sa vzťahovali rovnaké právne predpisy ako na vojakov základnej služby, náhradnej služby a vojakov z povolania. Sťažovateľ je presvedčený, že od nástupu na VSOŠ až do dosiahnutia plnoletosti bol detským vojakom a že boli porušované jeho základné ľudské práva a obmedzovaná sloboda bez opory v zákone.

10. Sťažovateľ poukazuje na neexistenciu „rezortného zoznamu preferovaných služieb bývalého MNO ČSSR“, ktoré nevydalo ani raz rezortný zoznam preferovaných zamestnaní v I. a II. kategórii funkcií a III. pracovnej kategórii pre žiakov vojenských stredných škôl, napriek tomu, že reálne vykonávali službu podľa všetkých vojenských právnych predpisov.

11. Sťažovateľ namieta, že krajský súd porušil princíp rovnosti strán v súvislosti s (ne)vykonaným dokazovaním a hodnotením jednotlivých dôkazov v prospech žalovanej (Sociálna poisťovňa, pozn.). Napadnutý rozsudok krajského súdu považuje za nedostatočne odôvodnený.

12. Vo vzťahu k napadnutému kasačnému rozsudku sťažovateľ namieta, že je nedostatočne odôvodnený, keďže sa mu nedostalo odpovede na jeho „kľúčové“ argumenty. Porušenie označených základných práv podľa ústavy a práva podľa dohovoru odôvodňuje nesprávnou aplikáciou právnych predpisov a tým, že najvyšší správny súd v jeho právnej veci nevykonal náležité dokazovanie a následné hodnotenie dôkazov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a porušenie jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým kasačným rozsudkom najvyššieho správneho súdu.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

14. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

15. Ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľ mal proti napadnutému rozsudku krajského súdu k dispozícii opravný prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje.

16. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu mohol sťažovateľ podať kasačnú sťažnosť, o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší správny súd. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ kasačnú sťažnosť podal a rozhodol o nej najvyšší správny súd rozsudkom sp. zn. 7 Ssk 29/2021 z 31. januára 2023. Právomoc najvyššieho správneho súdu rozhodnúť o kasačnej sťažnosti sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

17. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 2 v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým kasačným rozsudkom najvyššieho správneho súdu

18. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

19. Ťažiskom ústavnej sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho správneho súdu vyjadreným v napadnutom kasačnom rozsudku, že v súvislosti so žiadosťou o prepočítanie starobného dôchodku je jeho argumentácia, že obdobie štúdia v 1. a 2. ročníku na VSOŠ má byť započítané ako vojenská služba v I. kategórii funkcií, irelevantná a tiež nespokojnosť sťažovateľa s tým, že mu bolo obdobie absolvovania kurzu trhania ženijnej munície započítané len raz. Argumentuje tiež, že najvyšší správny súd sa nevysporiadal so všetkými relevantnými dôkazmi a napadnutý kasačný rozsudok považuje za nedostatočne odôvodnený.

20. Najvyšší správny súd v relevantnej časti odôvodnenia napadnutého kasačného rozsudku uviedol, že podľa § 274 ods. 1 zákona o sociálnom poistení sa v novom systéme sociálneho poistenia zachovávajú nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, teda tie nároky, ktoré s týmto zaradením spájali skoršie predpisy. Takým nárokom bol podľa judikatúry napríklad práve skorší dôchodkový vek. Pokiaľ by sa časť zamestnania alebo služby, ktoré sťažovateľ konal pred 1. januárom 2000, posúdili ako zamestnanie (služba) v I. kategórii, bolo by to mohlo podľa § 132 ods. 1 písm. a), prípadne § 21 ods. 1 písm. b) a c) v spojení s § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o sociálnom zabezpečení“ alebo „zákon č. 100/1988 Zb.“) za istých okolností viesť k tomu, že jeho dôchodkový vek by bol 55 rokov. V dôsledku toho by mu bol nárok na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1 zákona o sociálnom poistení vznikol už od 25. marca 2012, teda o dva roky skôr, než sa mu rozhodnutím z 5. augusta 2014 priznal. Podľa § 112 ods. 1 písm. d) tohto zákona sa však dávka prizná alebo zvýši najviac tri roky spätne od uplatnenia nároku, ak sa dodatočne zistí, že sa dávka priznala od neskoršieho dátumu, než od ktorého patrí. V posudzovanej veci sťažovateľ žiadosť o prepočítanie starobného dôchodku podal až 14. novembra 2019, a tak na jej základe by bolo možné priznať starobný dôchodok najneskôr od 14. novembra 2016, teda celkom zjavne nie za obdobia rokov 2012 až 2014.

21. Kasačný súd zároveň poukázal na § 274 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého suma starobného dôchodku, na ktorý vznikne nárok podľa odseku 1, nesmie byť nižšia ako suma určená podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003, teda podľa zákona o sociálnom

zabezpečení. Tento zákon v § 133 ods. 2 ustanovoval, že základná výmera starobného dôchodku vojaka z povolania (55 alebo 60 % z priemerného mesačného zárobku) sa za každý rok služby po dosiahnutí 18 rokov od 21 rokov služby zvýši v I. kategórii funkcií o 2 %, v II. kategórii o 1,5 % a v III. pracovnej kategórii o 1 %. Podobne § 22 ods. 2 citovaného zákona pri úprave výšky starobného dôchodku počíta s tým, že základná výmera starobného dôchodku (50 až 60 % priemerného mesačného zárobku podľa odseku 1) sa po prekročení určitej doby zamestnania (21 alebo 28 rokov) zvyšuje za každý rok zamestnania v I. kategórii o 2 % a v II. kategórii o 1,5 %. Zároveň však podľa § 22 ods. 3 citovaného zákona platilo, že aj na účely tohto zvýšenia sa hodnotí len doba zamestnania po dosiahnutí veku 18 rokov. Prípadné započítanie dodatočných dôb zamestnania (služby) v I. alebo II. kategórii by tak síce vo všeobecnosti mohlo mať pre sťažovateľa význam v tom, že by sa mu zvýšila percentuálna sadzba, ktorou sa z priemerného mesačného zárobku vypočítal starobný dôchodok. Štúdium na vojenskej strednej škole, o ktoré v prerokovanej veci ide, však prebiehalo od 1. septembra 1972 do 29. augusta 1974. Hranicu 18 rokov svojho veku však sťažovateľ dosiahol až 25. marca 1975, teda približne o pol roka neskôr. Ani prípadné zaradenie tohto obdobia štúdia do I. alebo II. kategórie funkcií by sa tak podľa názoru kasačného súdu nemohlo zohľadniť na účely uvedeného zvýšenia podľa zákona o sociálnom zabezpečení.

22. Z ďalšej časti napadnutého kasačného rozsudku vyplýva, že „*pokiaľ žalobca tvrdil, že ako služba I. alebo II. kategórie mu malo byť započítané aj štúdium od 30. augusta 1974 do 29. augusta 1976, ktoré sčasti spadalo aj do času po dovŕšení 18. roku veku života, treba odkázať na § 11 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. účinného v danom čase, podľa ktorého pokiaľ sa kryje doba zamestnania a náhradná doba, započíta sa iba doba, ktorej zápočet je výhodnejší. To isté platilo, ak sa navzájom kryli doby zamestnania. Základná vojenská služba za toto obdobie sa u žalobcu považovala za dobu zamestnania [§ 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 121/1975 Zb. v spojení s § 168 ods. 2 vyhlášky č. 128/1975 Zb.] a započítala sa mu ako služba I. kategórie funkcií. Aj pokiaľ by sa jeho súběžné štúdium na vojenskej strednej škole [§ 10 ods. 1 písm. d) cit. zák.] posúdilo ako služba vojaka z povolania v I. kategórii funkcií, bolo by to len rovnocenné posúdenie, nie posúdenie výhodnejšie. Uvedené kryjúce sa doby zamestnania by sa tak žalobcovi podľa cit. § 11 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. mohli započítať len raz, ako to aj žalovaná urobila. Výhodnejšie započítanie mu neprinesol ani zákon č. 100/1988 Zb., ktorý v § 10 upravil zápočet kryjúcich sa dôb rovnako.*

Na základe toho tak možno uzavrieť, že zaradenie obdobia štúdia žalobcu na vojenskej strednej škole do I. alebo II. kategórie by nezvýšilo žalobcov starobný dôchodok, na ktorý by bol mal nárok podľa zákona č. 100/1988 Zb. Preto by takéto zaradenie nemalo význam ani na účely citovaného § 274 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z.“

23. V súvislosti s argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa aplikácie Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach č. 128 (ďalej len „dohovor č. 128“) najvyšší správny súd zdôraznil, že zohľadnenie období služby vojaka z povolania v systéme sociálneho poistenia, ale aj mechanizmus krátenia starobného dôchodku sú dôsledkom aplikácie čl. 33 ods. 2 dohovoru č. 128, pričom poukázal na to, že čl. 2 tohto dohovoru zaväzuje každý členský štát bezvýnimodne vykonávať časti I a VII, ďalej mu dovoľuje voľbu niektorej z častí II, III a IV, ale časti V a VI ho zaväzuje vykonávať s ohľadom na to, ktorú spomedzi častí II, III a IV si zvolil. Aj keď si teda vtedajšia Československá socialistická republika vyhradila len záväzky v časti III tohto dohovoru,

ustanovenie čl. 33, ktoré je súčasťou časti VI, je podľa citovaného čl. 2 povinná vykonávať tiež, a to v rozsahu, v akom vykonáva časť III.

24. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa týkajúcej sa ďalších nesprávne započítaných období kasačný súd poukazuje na § 60 ods. 7 zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého ak má poistenec v tom istom období viacero dôchodkových poistení, započítava sa takéto obdobie dôchodkového poistenia len raz. Na základe tohto ustanovenia tak postupovala Sociálna poisťovňa podľa kasačného súdu správne, ak sťažovateľovi nezapočítala ako dve obdobia dôchodkového poistenia ani obdobie od 1. júla 2003 do 15. októbra 2006, keď bol dôchodkovo poistený aj ako zamestnanec, aj ako samostatne zárobkovo činná osoba. Rovnako správne postupovala, ak mu takto dvakrát nezapočítala obdobie od 30. augusta 1974 do 29. augusta 1976, keď bol žiakom VSOŠ a zároveň vojakom základnej služby. Takéto obmedzenie pritom neznamená ani žiaden zásah do nadobudnutých nárokov, pretože rovnaké obmedzenie vyplývalo aj z predpisov účinných pred 1. januárom 2004 (§ 11 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. a § 10 zákona č. 100/1988 Zb.).

25. K námietke sťažovateľa, že ako obdobie dôchodkového poistenia mu mali byť započítané aj dva dni (30. a 31. august) v roku 1972, keď podľa jeho názoru vykonával vojenskú službu štúdiom na VSOŠ, najvyšší súd uviedol, že vojenskú službu v zmysle Branného zákona mohol vykonávať len vojak. To dosvedčuje aj § 2 ods. 2 citovaného zákona, podľa ktorého sa vojakmi rozumejú osoby, ktoré boli odvedené (§ 15 ods. 1) a majú služobnú povinnosť (§ 20). Už zo znenia tohto ustanovenia je tak zrejmé, že žiadnu osobu nebolo možné považovať za vojaka skôr, než bola odvedená; samotný vznik brannej povinnosti (§ 5), ba ani odvodnej povinnosti (§ 10) z osoby nerobili vojaka. Sťažovateľ ešte aj v kasačnej sťažnosti priznáva, že bol odvedený až 1. apríla 1974. Podľa názoru kasačného súdu už toto ustanovenie postačuje na vyvrátenie jeho úvah o tom, že by obdobie v auguste 1972 bolo možné považovať za obdobie vojenskej služby v takom zmysle, v akom ju vymedzoval vtedy účinný Branný zákon. Pojem „vojenské osoby“, na ktorý sťažovateľ odkazoval, sa používal v § 2 ods. 2 Branného zákona len do 1. mája 1958, a tak je pre sporné obdobie roku 1972 nepodstatné.

26. Podľa názoru kasačného súdu nebolo vôbec potrebné zaoberať sa námietkami kasačnej sťažnosti, ktoré sa týkajú samotného režimu štúdia na VSOŠ. Obdobie tohto štúdia bolo sťažovateľovi riadne zohľadnené ako obdobie dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 1 zákona o sociálnom poistení a jeho iné posúdenie (napr. ako službu v I. kategórii funkcií) by nevedlo k žiadnemu jeho ďalšiemu zvýhodneniu. Navyše sa kasačný súd vo svojej judikatúre už opakovane a podrobne zaoberal povahou štúdia na vojenských stredných školách (porov. napríklad rozsudky sp. zn. 7 Sk 23/2020 alebo 7 Sk 14/2021).

27. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa, že mu nebola zvýhodnene (dvojnásobne) započítaná doba výcviku trhania ženijnej munície, poukázal kasačný súd na § 130 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení, podľa ktorého mohol minister národnej obrany ustanoviť, v akom rozsahu sa započítava doba služby výkonného letca a doba výkonu funkcií osobitnej povahy alebo osobitného stupňa nebezpečnosti do doby zamestnania. Najvyšší správny súd sa vyjadril, že možno súhlasiť

s tým, že dvojnásobné započítanie určitej doby služby ako doby zamestnania by logicky viedlo aj k predĺženiu doby zamestnania v zmysle § 8 uvedeného zákona. Potom by na základe § 255 zákona o sociálnom poistení bolo potrebné za obdobie poistenia považovať takúto dlhšiu dobu zamestnania. Na vykonanie § 130 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení vydal minister národnej obrany rozkaz z 23. septembra 1988 č. 17, v ktorého čl. 1 písm. c) ustanovil, že doba služby výkonného letca a doba výkonu funkcie osobitnej povahy alebo osobitného stupňa nebezpečnosti uvedená v prílohe 2 sa do doby zamestnania započítava dvojnásobne. Podľa čl. 2 tejto prílohy sa započítavanie malo vykonávať raz ročne za uplynulý kalendárny rok. V čl. 3 písm. c), d) a e) prílohy 2 sa ustanovilo, že nárok na zvýhodnené započítanie majú pyrotechnici a pomocníci pyrotechnikov, ktorí vykonávajú určité nebezpečné práce, ďalej vojaci z povolania, ktorí vykonávajú určité nebezpečné práce, ako aj vojaci z povolania, ktorí vykonávajú funkcie zahŕňajúce bezprostrednú prácu s niektorými nebezpečnými látkami. Podľa čl. 4 sa však čl. 3 písm. c) a e) vzťahujú len na vojakov z povolania, ktorí vykonávajú funkcie, v ktorých naplní tieto pracovné činnosti trvalo prevažujú. Navyše, podľa čl. 5 tejto prílohy možno zvýhodnený zápočet podľa citovaných ustanovení povoliť len za dobu výkonu funkcie I. kategórie. Správny súd podľa názoru kasačného súdu správne uzavrel, že z obsahu spisu nevyplýva, že by sťažovateľ tieto podmienky splnil, a on sám na ich preukázanie nepredložil žiadne dôkazy. Zo zisteného skutkového stavu pritom vyplýva, že takýto zápočet mu nebol vykonaný ani na účely výpočtu výsluhového príspevku, hoci podľa § 33 ods. 9 zákona č. 76/1959 Zb. o niektorých služobných pomeroch vojakov v znení neskorších predpisov mu mali byť tieto zvýhodnene započítateľné doby zohľadnené aj pri jeho výpočte.

28. Ústavný súd už v minulosti konštatoval, že správne súdnictvo je primárne prostriedkom ochrany subjektívnych práv adresáta výkonu verejnej správy v jej najrôznejších podobách. Len sekundárne je kritériom poskytovania tejto ochrany zákonnosť verejno-mocenských aktivít verejnej správy. Inými slovami, správne súdnictvo v systéme právneho štátu nemá slúžiť naprávaniu nezákonnosti vo verejnej správe bez akéhokoľvek zreteľa na dopad eventuálne zistenej nezákonnosti na subjektívno-právnu pozíciu dotknutého. Účelom správneho súdnictva nie je náprava nezákonnosti vo verejnej správe, ale účinná ochrana subjektívnych práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, proti ktorej je verejná správa v jednotlivom prípade vykonávaná.

29. Sťažovateľ, ktorý je v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpený, stavia ústavný súd práve do pozície súdu vyššej (ďalšej) inštancie, ktorý by mal nanovo prehodnocovať skutkový stav a z neho vyplývajúce právne závery. Takýto postup však s odkazom na už citovanú judikatúru nie je v konaní podľa čl. 127 ústavy možný.

30. Pre posúdenie zachovania základného práva na súdnu ochranu je relevantné, že pri rozhodovaní o kasačnej sťažnosti sa kasačný súd zrozumiteľne a ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa a objasnil závery, ktoré ho viedli k jej zamietnutiu. Argumentáciu najvyššieho správneho súdu považuje ústavný súd v okolnostiach posudzovanej veci za dostatočnú a zrozumiteľnú, založenú na právnych záveroch, ktoré majú oporu v zákone, resp. nepopierajú podstatu, zmysel a účel aplikovaných ustanovení relevantných právnych predpisov v súvislosti s rozhodovaním o výške nároku sťažovateľa na starobný dôchodok

a Správneho súdneho poriadku, vo vzťahu k rozhodovaniu o kasačnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku krajského súdu.

31. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia napadnutého kasačného rozsudku najvyššieho správneho súdu ako celku dospel k presvedčeniu, že nevybočuje z aplikačnej praxe kasačného súdu v súvislosti s posudzovaním žiadosti sťažovateľa o prepočítanie starobného dôchodku, nemožno mu pripísať charakter excesu, ktorý by v sebe zahŕňal črty svojvôle, a je preto potrebné ho považovať za výraz autonómneho súdneho rozhodovania, do ktorého ústavný súd nemá dôvod v tomto prípade zasahovať.

32. V súvislosti s argumentáciou sťažovateľa, že najvyšší správny súd sa nevysporiadal so všetkými relevantnými dôkazmi, a preto považuje napadnutý rozsudok za nepreskúmateľný a zmätočný, ústavný súd poukazuje na stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej správny súd spravidla nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje iba právne otázky napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy (IV. ÚS 596/2012, I. ÚS 178/2014, III. ÚS 502/2015, II. ÚS 588/2016).

33. Z uvedeného vyplýva, že medzi napadnutým kasačným rozsudkom najvyššieho správneho súdu a základnými právami podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

34. Pokiaľ sťažovateľ namieta porušenie čl. 12 ods. 1 ústavy, ústavný súd dáva do pozornosti svoju stabilizovanú judikatúru, v ktorej zdôrazňuje, že čl. 12 ods. 1 má charakter ústavného princípu, ktorý sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Tieto ustanovenia ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ak ústavný súd nedospeje k záveru, že boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, neexistuje ani dôvod na vyslovenie porušenia označeného ustanovenia ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07).

35. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 39 ods. 1 ústavy ústavný súd konštatuje, že ich porušenie sťažovateľ namieta v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže dospel k záveru, že napadnutým kasačným rozsudkom najvyššieho správneho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci nemohlo dôjsť ani k porušeniu uvedených práv. Aj túto časť ústavnej sťažnosti preto odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

36. Pokiaľ sťažovateľ expresívne vykresľuje svoje stredoškolské štúdium ako výkon nútených prác a uvádza, že bol „detským vojakom“, ústavný súd konštatuje, že v tomto konkrétnom konaní o sťažovateľovej ústavnej sťažnosti môže posúdiť iba okolnosti týkajúce sa napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu, nie však okolnosti štúdia sťažovateľa na VSOŠ pred desiatkami rokov. Tieto okolnosti ako také nemajú žiadnu súvislosť s napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu. V súvislosti s námietkami týkajúcimi sa nedodržiavania viacerých medzinárodných zmlúv ústavný súd uvádza, že niektoré v rozhodnom čase neexistovali, prípadne štát nimi nebol viazaný alebo ich jednoducho nedodržiaval. V danej súvislosti poznamenáva, že právnym prostriedkom na riešenie uvedených námietok sťažovateľa boli reštitučné zákony, ktorých účelom bolo naprávať krivdy, ku ktorým došlo pred rokom 1990. Vzhľadom na charakter námietok uplatňovaných sťažovateľom môže ako príklad poslúžiť zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov (m. m. II. ÚS 246/2020).

37. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. augusta 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu